

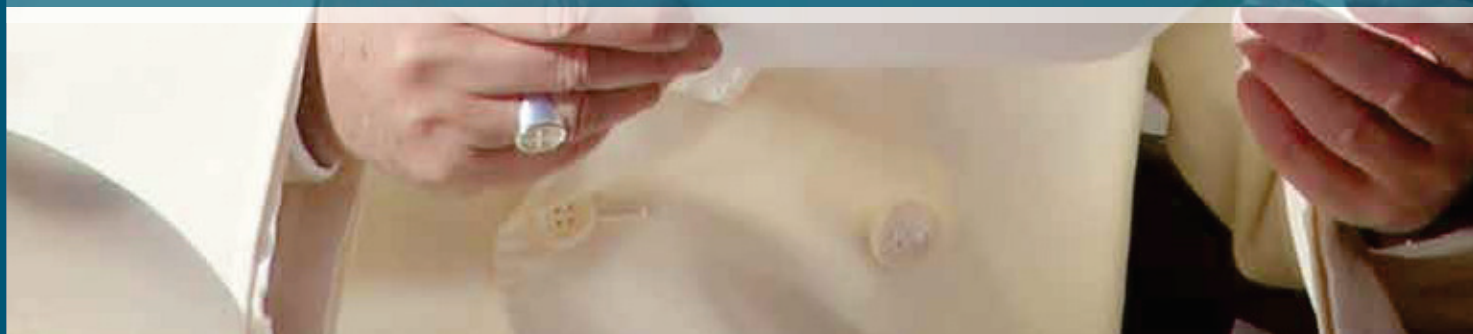

MERCIFUL LIKE THE FATHER

Heilig Jaar van Barmhartigheid

Barmhartig zoals de Vader

Jezus Christus is het gelaat van de barmhartigheid van de Vader. [...] Er zijn ogenblikken waarop wij met nog meer aandrang geroepen worden de blik gericht te houden op de barmhartigheid om zelf metterdaad teken te worden van het handelen van de Vader. Daarom heb ik een Buitengewoon Jubileum van de Barmhartigheid afgekondigd als een gunstige tijd voor de Kerk om het getuigenis van de gelovigen sterker en doeltreffender te maken. (1-3)

God is liefde

“God is liefde” (1 Joh. 4, 8.16), zegt de evangelist Johannes voor de eerste en enige keer in heel de Heilige Schrift. Deze liefde wordt intussen zichtbaar en tastbaar gemaakt in heel het leven van Jezus. Zijn persoon is niets anders dan liefde, een liefde die zich geeft om niet. Zijn relaties met de mensen die Hem benaderen, laten iets unieks en onherhaalbaars zien. De tekenen die Hij doet, vooral ten opzichte van zondaars, van arme, buitengesloten, zieke en lijdende personen, staan in het teken van de liefde. Alles in Hem spreekt van barmhartigheid. Niets in Hem is zonder medelijden. [...] Ook de roeping van Matteüs staat in het perspectief van de barmhartigheid. Toen Jezus aan het tolhuis voorbijkwam, richtten zijn ogen zich op die van Matteüs. Het was een blik vol barmhartigheid, die de zonden van die man vergaf, en de weerstand van de andere leerlingen overwinnend, koos Hij hem, de zondaar en tollenaar, om een van de Twaalf te worden. (8)

Geroepen om te leven van barmhartigheid

In de parabels die gewijd zijn aan de barmhartigheid, openbaart Jezus de natuur van God als die van een Vader die zich nooit gewonnen geeft, totdat Hij de zonde heeft opgeheven en de afwijzing heeft overwonnen met medelijden en barmhartigheid. Wij kennen deze parabels, drie met name: die van het schaap dat verloren was, en het verloren muntstuk en die van de vader en zijn twee zoons (vgl. Luc. 15, 1-32). In deze parabels wordt God altijd voorgesteld als vol van vreugde, vooral wanneer Hij vergeeft. Hierin vinden wij de kern van het evangelie en van ons geloof, omdat de barmhartigheid wordt voorgesteld als de kracht die alles overwint, die het hart met liefde vervult

en troost met de vergeving. Uit een andere parabel halen wij bovendien een onderricht voor onze christelijke levensstijl. Uitgedaagd door de vraag van Petrus hoe vaak men moest vergeven, antwoordt Jezus: “Nee, zeg Ik u, niet tot zevenmaal toe, maar tot zeventigmaal zevenmaal” (Mat. 18, 22), en Hij vertelde de parabel van de “meedogenloze dienaar”. Deze, door zijn heer geroepen om een grote som terug te betalen, smeekt hem op zijn knieën en de heer schenkt hem zijn schuld kwijt. Maar onmiddellijk daarna ontmoet hij een andere dienaar zoals hij, die hem een paar cent schuldig is en hem op de knieën smeekt medelijden te hebben, maar hij weigert en laat hem gevangen zetten. Dan ontsteekt de heer, wanneer hij dit te weten is gekomen, in grote toorn en na die dienaar weer te hebben geroepen zegt hij tegen hem: “Had jij dan ook geen medelijden moeten hebben met je mededenaar, zoals ik met jou medelijden heb gehad?” (Mat. 18, 33). En Jezus sloot af: “Zo zal ook mijn hemelse Vader met ieder van u handelen die niet zijn broeder van harte vergiffenis schenkt” (Mat. 18, 35). De parabel bevat een diep onderricht voor ieder van ons. Jezus zegt dat medelijden niet alleen het handelen van de Vader is, maar het criterium wordt om te begrijpen wie zijn ware kinderen zijn. Kortom, wij zijn geroepen te leven van barmhartigheid, omdat ons als eersten barmhartigheid is bewezen. Het vergeven van beledigingen wordt de duidelijkste uitdrukking van de barmhartige liefde en is voor ons christenen een imperatief waarvan wij niet mogen afzien. Hoe moeilijk lijkt het zo vaak om te vergeven! En toch, de vergeving is het instrument dat in onze broze handen is gelegd om de vrede van het hart te bereiken. Wrok, woede, geweld en wraak laten varen is een noodzakelijke voorwaarde om gelukkig te leven. Laten wij derhalve de aansporing van de apostel aanvaarden: “De zon mag over uw toorn niet ondergaan” (Ef. 4, 26). En luisteren wij vooral naar het woord van Jezus, die de barmhartigheid heeft gesteld als een levensideaal en als een criterium van geloofwaardigheid voor ons geloof: “Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden” (Mat. 5, 7), is de zaligspreking waardoor wij ons met een bijzondere inzet moeten laten inspireren in dit Heilig Jaar. (9)

Motto van het Heilig Jaar

Wij willen dit Jubeljaar beleven in het licht van het woord van de Heer: barmhartig als de Vader. De evangelist vermeldt het onderricht van de Heer, die zegt: “Weest barmhartig, zoals uw Vader barmhartig is” (Luc. 6, 36). [...] Barmhartig zoals de Vader is dus het “motto” van het Heilig Jaar. [...] (13-14)

De werken van barmhartigheid

Het is mijn vurig verlangen dat het christenvolk gedurende het Jubeljaar nadenkt over de werken van lichamelijke en geestelijke barmhartigheid. Het zal een manier zijn om ons geweten wakker te schudden, dat vaak ingeslapen is ten overstaan van het drama van de armoede, en om steeds meer door te dringen tot de kern van het evangelie, waar de armen de bevoorrechten zijn van de goddelijke barmhartigheid. De prediking van Jezus houdt ons deze werken van barmhartigheid voor, opdat wij kunnen begrijpen of wij wel of niet leven als zijn leerlingen. Laten wij opnieuw de werken van lichamelijke barmhartigheid ontdekken: te eten geven aan de hongerigen, te drinken geven aan de dorstigen, de naakten kleden, de vreemdelingen opnemen, de zieken bijstaan, de gevangenen bezoeken, de doden begraven. En laten wij niet de werken van geestelijke barmhartigheid vergeten: de twijfelenden raad geven, de onwetenden onderrichten, de zondaars vermanen, de bedroefden troosten, beledigingen vergeven, lastige personen geduldig verdragen, tot God bidden voor de levenden en de doden. (15)

Paus Franciscus

Uit: ‘Misericordiae vultus’
(bul met de afkondiging van
het buitengewoon jubileum
van de barmhartigheid)

*Het heilig Jaar van Barmhartigheid
wordt geopend op 8 december 2015
(hoogfeest van de Onbevleete Ontvangenis)
en afgesloten op 20 november 2016
(hoogfeest van Christus,
Koning van het Heelal).*

JEZUS CHRISTUS IS HET GELAAT VAN DE BARMHARTIGHEID VAN DE VADER

Icono geschilderd door zr. Irene osb, OLV Abdij Oosterhout.

Toen Jezus enige dagen later in Kafarnaüm was teruggekeerd, en men hoorde dat Hij thuis was, stroomden de mensen in zulk een aantal samen, dat zelfs de ruimte vóór de deur geen plaats meer bood toen Hij hun zijn leer verkondigde.

Men kwam een lamme bij Hem brengen, die door vier mannen gedragen werd. Omdat zij wegens de menigte geen mogelijkheid zagen hem dicht bij Jezus te brengen, legden ze het dak bloot boven de plaats waar Hij zich bevond, maakten er een opening in en lieten het bed, waarop de lamme uitgestrekt lag, zakken. Toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tot de lamme: “Mijn zoon, uw zonden zijn u vergeven.”

Er zaten enkele schriftgeleerden bij en dezen zeiden bij zichzelf: “Wat zegt die man daar? Hij spreekt godslasterlijk! Wie anders kan er zonden vergeven dan God alleen?” Uit zichzelf wist Jezus aanstonds dat zij zo redeneerden, en Hij zei hun: “Wat redeneert gij toch bij uzelf? Wat is gemakkelijker, tot de lamme te zeggen: Uw zonden zijn u vergeven, of: Sta op, neem uw bed en loop? Welnu, opdat ge zult weten, dat de Mensenzoon macht heeft op aarde zonden te vergeven, sprak Hij tot de lamme: Ik zeg u, sta op, neem uw bed mee en ga naar huis.”

Hij stond op, nam zijn bed en voor aller ogen ging hij onmiddellijk naar buiten. Iedereen stond er versteld van, en ze verheerlijkten God en zeiden: “Zoiets hebben wij nog nooit gezien.”

Markus 2, 1-12

“We zijn allen zondaars. Gods barmhartigheid kan ons omvormen”, tweet paus Franciscus eind juli 2015. En begin augustus ook: “De ontmoeting met Christus kan ons leven compleet veranderen”. In twee zinnen lezen we ons geloof. Ze zijn heel centraal. Lezen we daarvoor ook het verhaal van de genezing van de lamme zoals Markus het ons vertelt (Markus 2,1-12).

Vanaf het begin vertelt Markus dat Jezus voortdurend op weg is en dat Hij overal mensen ontmoet. Mensen volgen Hem naar zijn huis, naar eenzame plekken, en langs het meer.

Sommigen nodigt Hij uit om Hem overal te volgen, tot in Jeruzalem, tot onder het kruis. Deze zendt Hij ook weer uit om de verkondiging van het evangelie voort te zetten.

Bekering en genezing

Overal waar Jezus mensen ontmoet, predikt Hij de bekering omwille van het Rijk van God. En overal geneest Hij mensen. De ontmoeting met de lamme is niet het eerste genezingsverhaal dat Markus ons vertelt. Hij bericht ons al over de uitdrijving van een onreine geest; de genezing van de schoonmoeder van Petrus en de genezing van een melaatse.

In zijn samenvattingen maakt Markus duidelijk wat Jezus doet: Hij preekt het Rijk van God, Hij geneest en Hij drijft bozen geesten uit.

Vergeving van zonden

In Markus 2,1-12 lezen we dat Jezus na enige dagen thuis komt. Maar wat is dat voor huis? Het Griekse werkwoord dat wordt gebruikt, suggereert dat men er samenkomt zoals in de synagoge. Jezus is in zijn leerhuis, en wel in een leerhuis waar over God wordt gesproken. Het verhaal geeft zo vanaf het begin aan dat we in een bijzondere situatie verkeren.

Markus schrijft dat het huis overvol is, ook aan de deur is het al dringen. En vervolgens vertelt hij dat men een zieke komt brengen, een lamme in dit geval.

Er is nog een bijzonder feit: de lamme wordt gedragen. De dragers hebben de nood van deze mens onderkend, en weten dat zij het heil bij Jezus moeten zoeken. En degenen die de lamme dragen, zijn zo vrij om het dak boven het hoofd van Jezus open te leggen. Zo komt de zieke waar zij hem willen hebben.

Maar de reactie van Jezus is anders dan bij de genezing van de melaatse (Markus 1, 40-45). Bij het zien van de melaatse is Hij door medelijden bewogen. Nu Hij de lamme ziet, spreekt Hij over het geloof dat Hij opmerkt. Dat Jezus over geloof spreekt, is een tweede opmerkelijk feit. Wiens geloof kan men afvragen? Het geloof van de dragers, of van de lamme? We houden het gewoonlijk op een gezamenlijk geloof: en de dragers en de lamme. Nu komt een derde nieuw element in het evangelie aan de orde. Het geloof brengt Jezus namelijk tot iets wat tot dan toe ook niet in het evangelie aan de orde geweest is: Hij vergeeft zonden.

Door dit laatste nieuwe komt er nog een ander aspect aan het licht: de oppositie tegen Jezus begint actief te worden. Het waren niet de boze geesten die Hem dwars zouden zitten, hoewel ze Hem kenden. Het zijn de Schriftgeleerden, de Farizeeën en Herodianen die de tegenstand gaan vormen. Het zijn niet de genezingen, noch zijn prediking waar men aanstoot aan neemt, maar wel aan de vergeving van de zonden. Want zo zeggen zijn tegenstanders: wie anders dan God alleen kan zonden vergeven? En vervolgens verwijten ze Hem dat Hij omgaat met zondaars en tollenaars.

Genezen naar ziel en lichaam

Jezus antwoordt hierop: Ik ben gekomen om zondaars te roepen. Daarmee zijn we in het hart van het evangelie: Jezus geeft zijn leven niet tot ons lichamelijk welzijn. Hij geeft zijn leven als vergeving van zonden van velen. Zijn tegenstanders geeft Jezus op een bijzondere wijze replek: wat is gemakkelijker? Iemand te genezen naar lichaam?

Of iemand te genezen naar ziel? Jezus doet beide: Hij vergeeft de zonden, en Hij doet de lamme weer opstaan en lopen. En Hij doet het laatste om het eerste te bewijzen.

Daarmee is niets gezegd over het verband tussen zonde en verlamdheid. De discussie daarover wordt wel gevoerd, maar niet in het Markusevangelie. (Het meest heldere voorbeeld voor die discussie vinden we in Johannes 9.) Wel is er nu iets gezegd over de macht die Jezus heeft. Hij is de Mensenzoon, een titel die hier in het Markusevangelie voor het eerst valt. De tweede keer is in ditzelfde hoofdstuk als Jezus verklaart dat de Mensenzoon Heer van de sabbat is. Jezus openbaart op deze wijze in twee tekens wie Hij is, namelijk de Mensenzoon. En het is Hem te doen om ons geestelijk én om ons lichamelijk welzijn, en wel in die volgorde.

Barmhartigheid doen

Vier mensen dragen de lamme naar Jezus toe. Barmhartigheid is een doe-woord. Barmhartigheid drukt zich uit in doen. Men verbindt het dan ook vaak met drie werkwoorden: zien, bewogen worden en in beweging komen. Hoewel het er nu niet met zoveel woorden staat, vul ik die witte plek in het verhaal toch zo in: de vier die de lamme naar Jezus dragen, waren bewogen met deze zieke. En dat niet alleen, ze komen dus ook in beweging. En ze gaan tot het uiterste. Zij vormen met z'n vieren een voorbeeld van hoe barmhartigheid een menselijke maat krijgt: samen zorg waar maken.

Door de ontmoeting met Jezus verandert het leven van de lamme geheel, en wel in dubbel opzicht. Hij vergeeft hem zijn zonden, en Hij stelt hem in staat te lopen. De lamme is daarmee niet meer afhankelijk van anderen, maar hij kan zijn leven weer zelfstandig op pakken. En opnieuw, hoewel niet gezegd: ook het leven van de dragers is door deze ontmoeting veranderd. Zelfs van allen die er zijn. Ze zeggen: wij hebben zoiets nog nooit gezien.

Goddelijke barmhartigheid

De woorden van Jezus geven de barmhartigheid een dubbele dimensie. Enerzijds het zien van de nood van de

ander; en anderzijds die van de zonden-vergeving. Zo krijgen we inzicht in de goddelijke dimensie van barmhartigheid. De goddelijke barmhartigheid is – zo weten we uit andere delen van de Schrift – verbonden met gerechtigheid en waarheid.

Barmhartigheid van God is de oerbron (primus radix) waarop alles is terug te voeren. Het is aan deze barmhartigheid dat wij het leven te danken hebben. Door deze barmhartigheid heeft God zijn Zoon gezonden om ons te roepen. Maar barmhartigheid blijft leeg als de verbondenheid met gerechtigheid en waarheid wordt losgelaten. Deze barmhartigheid is het centrum van de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus. Gods barmhartigheid is groter dan wij kunnen denken.

De ontmoeting met Christus

Maar zijn barmhartigheid wil ook dat er gerechtigheid gebeurt, en dat de waarheid aan het licht komt. Jezus geeft dan ook zijn leven tot vergeving, zodat waarheid en gerechtigheid werkelijkheid worden. Dat leidt ons naar het sacrament van boete en verzoening. Dit sacrament is een van de genezende sacramenten (het andere is het sacrament van de ziekenzalving). Het sacrament vraagt om de beweging van een hart dat zoekt naar waarheid en gerechtigheid. Dat hart wordt gevoed door de hoop op de goddelijke barmhartigheid. Dat sacrament vraagt om Jezus te willen ontmoeten, en zo tot een nieuwe invulling te komen van het eigen leven.

Als een mens oprecht de zonden belijdt die hij of zij maakt, zal er vergeving zijn, zo mogen wij geloven ook op grond van dit evangelieverhaal. En nu is het bijzondere: dat kan uit eigen beweging; het kan ook gebeuren omdat anderen je er toe aanzetten. En soms moet er het één en ander worden opgelegd of opengebrouwen om de ontmoeting ook werkelijk te laten plaatsvinden.

Gods barmhartigheid zal ons omvormen; en de ontmoeting van Christus zal heel ons leven veranderen.

Diaken Vincent de Haas